

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialet si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Lunc'a.

Locuinti'a Redactorului
si
Cancelari'a Redactiunii
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespon-
dinti regulari si „Federatiunii.“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

Prețulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a
Pre șase lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu întregu . . . 12 „ „ „

Pentru Romanii'a:
pre an. întregu 40 Lei n. 16 fl. v. a
„ 6 lune 20 „ „ 8 „ „ „
„ 3 — 10 „ „ 4 „ „ „

Pentru inserțiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. tãps'a tim-
brale p. p. Tesce care publicate
une separatu. In Loculu deschis,
20 cr. de linia.
Unu exemplariu costã 10 cr.

Invitare de prenumeratiune

la

„FEDERATIUNEA“

pre patrariulu IV (oct. dec.) 1869.

Incependu-se trimestriulu alu IV (oct.—dec.) an. c. rogãmu pre p. t. doritorii de a avè acestu diurnalu, sè binevoiesca a grabi cu prenumeratiunea, pentru ca de una parte sè ne scimur orientã in privinti'a numerului esemplarielor ce vomu avè a tipari, era de alta parte sè potemu incungiuurã ori ce neregularitate in speditiunea diurnalului. Totu de una data rogãmu pre Domnii abonati, cari sunt in restantia cu pretiulu de prenumeratiune, sè nu intardie a-si rafuã socotele, ca sè nu ni se adauga greutãtile si d'in acèsta parte.

Atragemu atentiunea on. publicu romanu la impregiurarea cã, redeschidindu se diet'a Ungariis in 16 l. c. diurnalulu nostru nu va intardia a raportã cãtu mai esactu despre tote siediintiele dietei mentiunate, fiindu cu deosebita luare a minte la actele, cari voru atinge mai de aproape interesele vitali a le natiunii romane.

Conditiiunile de prenumeratiune remanu cele d'in fruntea diurnalului.

Redactiunea.

Pest'a, 7 oct. 25 sept. 1869.

Doce evinimente preocupa atentiunea publica; amenera conchiamarei parlamentului francesu, si protestulu republicanilor ispanoli. Guvernulu francesu, indatenatu a nerespectã opiniunea publica-natiunale si a calcã constitutiunea chiaru si cea creata prin arbitriulu sèu, stã in faci'a unei situatiuni critice. Dupa regulamentulu d'in 1852 parlamentulu aru avè sè se intrunèasca in 26 octovre; regimulu inse lu conchiamã numai pre 29 novembre. Acèsta noua ofensare a constitutiunii si a intereselor tieriei a perturbatu aduncu spiretele; press'a, afara de cãte-va foie mercenarie, primu cu indignatiune unanimã noulu atentatu; chiaru si organele dinastice, ca „Public“, „Moniteur Universel“ s. a. condamna aspru procederea guvernului. Nu singuru partitulu actiunii ci tote partitele oneste respingu cu amaretiune palmuirea ce li se fece. Guvernulu nu scie, ce face — dîce una foia. Neconchiamarea camerelor — dîce „Réforme“ — a fostu ilegalitate, si amenarea conchiamerei este seducerea opiniunii publice. Opusetiunea este resoluta a se presentã in 26 octovre la palatiulu corpului legislativu.

Deci nu fãra temeiu se crede, cã Franci'a se afla in preser'a unoru evinimente pline de gravitate.

Ispani'a sguiduita si strivita d'atãte loviture, pare cã aru fi condamnata de ursita, sè nu mai scape d'in mregea calamitãtiloru. Abiè scutarã jugulu despotismului Isabelei, abiè se facu domna destincloru sale, si éca necasuri noue si grele se opunu prosperarei si pacci sale interne. Reactiunea carlistica, anarci'a, ambitiunile unoru a si egoismulu altoru-a, se ingrasiã d'in sangele fratiescu, si nu permitu, ca fratii de una mama se puna umeru la umeru intru regenerarea si consolidarea raportelor publice. S'a proclamatu monarci'a, si nu se mai gasesce monarculu. D'intre unu-spre diece candidati necu unulu n'avu curagiulu sè dèe pieptu cu greutãtile ce are sè le indure celu se va suã pre tronulu ispaniolu. Se crede inse cã junele principe de Genov'a Toma

nepotulu regelui Victoru Emanuelu va primu candidatiunea. Gurele rele d'èu, cã multi d'intre membrii regimului actualu aru fi orbiti si condusi de interese nebineconventate, si cã prin candidarea copilului de 15 ani la tronulu Ispaniei, ei tindu sè-si asecuru influinti'a loru atotu potinte in deregerea destincloru poporului ispaniolu. Republicanii se sentu inselati amaru in sperantiile loru; ei vedu in regimulu actualu nou'a editiune a domniei reginei alungate; rescolele republicane sunt la ordine; multi se intrunira in d'ilele trecute la Castelar, si creara unu protestu contra monarciiei. „Liberté“ publica urmatoriulu estrasu d'in actulu republicanu: „Trebue sè dãm de scire lumii, cã directiunea reactionaria a condusu situatiunea la acelu stadiu, la carea a fostu redus-o dinasti'a de mai inainte. Ei ucidu in modu barbaru opiniunea publica a natiunii, o ucidu pentru ea sè conduce la triumfu complotulu diplomatecu, care voiesce sè ni puna dupa capu unu rege, contra carni-a, daca n'aru mai traã in Ispani'a vre-unu barbatu ispaniolu, inse-si petrele nemoritoriiloru nostre cetãti aru trebui sè se radice si sè proteste, osamentele martiriloru saugerati pentru independintia, ce jacu imprasciate pre campi'a Victor'a de la Cadix, aru fi silite sè se rescole.“

Éca stimulariunea ce va intempina pre fitoriulu rege alu Ispaniei.

In faci'a evinimentu-oru ce se pregatescu in Franci'a si Ispani'a, se sustiene cu staruintia, cã visit'a principelui prusescu in Vien'a n'aru insemnã mai putienu decâtu una aliantia intre Austri'a si Prussi'a. Acèsta versiune in politic'a esterna nu va potè sè nu produca fructele sale in politic'a interna. Maghiarii tremura in aintea unei asemene eventualitati, si cu totu dreptulu. Ei, ametiti de dulceti'a incumnatiei dualistice, nu voieau sè scia, cã in imperiulu austro-magiaru afara de magiari si nemti mai existu si altè fin-tie indreptãtite la vietia si fericire. Dar' realitatea incepe a se manifestã totu mai viu, si „elementele federalistice incepu a se ivi pre suprafacia; dualismulu este amenintiatu“, dîce baronulu Kemény in „Pesti Napló.“ De ce ore cãte odata ne sentimu atãtu de parasiti? se intreba acelu a-si Dnu baronu.

Noi amu spusu neinctatu, cã pentru ce bunii nostri frati magiari se voru vedè odata parasiti, ba chiaru despretiuti, nu numai de victimele dualismului, ci de tota lumea culta. Amu aretatu calea si mediu locele, prin cari si-potu castigã amici in intru si in afara, si potu incungiuurã pericolele ce li amenentia existintia. Dar' tote au fostu in desiertu.

Alteti'a sa Domnulu Romaniloru a sositu la Paris; si fu primitu eri dupa media-di in St. Cloud de imperatulu francesiloru. — Imperatés'a Franciei caletoresce cãtra orientu si e primita pre totu-inde-ne cu ovatiuni.

Revista diurnalistica.

„Pesti Napló“ de la 6. octovre, in articulu sèu de fondu, dîce:

„Pentru ce sè neleniscimu spiretele? pentru ce acèsta stimulariune trista, melancolica, de carea inim'a preocupata nu potè sè scape? Ce casiuãa descuragiulu, care, in aintea ajungerei scopului, si-perde credinti'a in privinti'a reesirei?“

Ei se insira beneficiile si prospectele ce le oferu tieriei (d'i: Maghiariloru) nou'a situatiune de dreptu publicu. Apoi continua:

„Si totu-si ne sentimu cãte odata a tãtu de para sitti. — Si cã ce ni-a fostu pana acum radice-mulu principalu, patriotismulu nostru scade.“

„Candu vremu sè jucãmu unu rolu parlamentaru, se vede, cã suntemu inca n u m a i „spectabili staturi si ordine“, cu tote cã, pentru voi'a spiretului tempului, suscepuramu titlu nou.“

Acã se spune, cã constitutiunea presinte (dualismulu) are putieni amici si spriginitori in tiãra, cã multi sunt mai gatã sè implenescã ordinele usuratoriului decâtu ordenatiunile legali (dualistice). Apoi continua:

„Me temu cã voru urmã tempuri grele, a m e n e n t i a n d u t o c m a i d u a l i s m u l u , care intre giurstarile nostre, este cea mai favorabile forma pentru noi. Elementele federative incepu a se ivi pre suprafacia. Tempulu se vede a nu fi departe, candu Prussi'a va formã unu mare statu federativu, sub egemoni'a sa, si este verosimilu, cã en morteã lui Napoleonu, sèu pote inea in vietia lui, se pote intempla una scuduire, carea potè sè restorne d'in calcãie (tiãtine: statele nepregatite, cari si-necunoscu sèu si-cunoscu rãu misiunea.“

Aceste le scrie directorulu diuariului „Pesti Napló“, baronulu Sigismundu K e m é n y , carele, nu ne indouimu, cunosce bine situatiunea, si dupa cum se scie, are raporte strinse si intime cu cei ce stau in fruntea situatiunii dualistice, si potè sè fia bine informatu despre inclinãrile si prospectele, ce se desvolta pre terenulu politiceii mai inalte.

Dreptu acè'a, constatãmu cu placere acèsta comprobare si confirmare a prevederiloru nostre, insemnate in numerii mai recinti ai „Federatiunii“, relative la eventualitãtile ce ni le promite venitoriulu mai d'aprope, si a nume la caderea monstruosului sistemu actuale.

Totu „Pesti Napló“ spune, cã „una foia vienesã, carea de comunu e bine informatã despre intentiunile guvernului, ne dã a scã, cã politic'a guvernului ar' fi aproape de a se schimbã in favorea partitului moderatu alu Boemiloru.“

Noi n'avemu scire de unu partitu moderatu, ci enoscemu numai pre alu declarantiloru, si estu modu deducemu, cã favorea schimbarei prognosticate ar' fi destinata adeveratului partitu natiunale alu Boemiloru.

Cetimu in „Századunk“ de la 6 octovre: „In Agri'a si Aquineu (Bud'a-Vechia), s'au ivitu nisce incidinte regretabile, cari nu se intempla decâtu acolo, unde raportele publice sunt sguiduite in cea mai mare mesura.“

„In ambe locurile, organele constitutiunali legali, represintantiele cetatienesci au deesisu, cã scolele lor, pana acumu confessionali, si le voru preface in scole comunali; si partitulu ultramontanu respunde cu una rescola formale acestui concludu.“

„Ei au ignoratu concludulu jurisdictiunii legali, sèu au p r o t e s t a t u in contra lui; csecutarea concludului au impedecatu-o factice, si in ambe locurile jurisdictiunea s'a vediutu silita a recurge la brachiũ, spre a asecurã respectulu si stim'a convenita concludelor jurisdictiunii.“

E bine sè scimur, cã nu numai Romanii, serbii, etc. sunt nemultumiti de legile decretate prin diet'a d'in Pest'a. E bine sè insemnãmu tote aceste in cronic'a simtome-loru, cari dovedoscu mai multu cu una proba, cã lunele de miere a le casetoriei dualistice au espiratu. Apoi d'in procederea sustienetoriloru scoleloru confessionali d'in Agri'a si Aquineu, Romanii potu invetiã multu, cã scolele lor confessionali-natiunali sunt amenintiate mai tare decâtu ori candu prin despusetiunile Dluã ministru bar. de Eötvös, care mai ieri-alalta-ieri se resatiã in frumos'a Transilvania, firesce cu scopu de a promovè realisarea aspiratiuniloru sale patriötice magiare, cari nu tindu mai departe, decâtu cã, prefacundu scolele nostre confessionali in comunali, sè dèe trupu idecloru create si

profesate de marele magiaru Széchenyi: Magiaria mare de la mare pana la mare!

Oradea-Mare, inceputulu lui Octovre, 1869.

Dominiulu beusianu alu episcopului greco-cat de Oradea-Mare are in tomn'a acést'a unu venitu forte frumosu d'in fecund'a productione a ghindei; a nume vendiendu una cantitate mare de ghinda si una mia de porcei, obtienù una suma frumoasa de 46,000 fl. v. a. Sant'ia sa episcopulu Szilágyi folosindu se de acésta ocaziune binevenita, si-a propusu sê radice turnulu baserecei gr. cat. catedrali, dearsu in 1836, candu foculu celu mare mistui mai diumetate d'in casele oradane. Sant'ia Sa a si facutu despusetiunile, ca licitatione sê se tiena m i n u e n d o inea in lun'a lui Octovre. Turnulu se va edificà in form'a celni dearsu; mi se pare, cã spre edificarea lui este destinatu unu fondu de 3 sêu 4 mii fl., era ce'a-l-alta suma sant'ia sa o va supleni d'in venitul ghindei; acésta suma supletoria se pote computà la 26—28 mii fl. v. a., suma considerabile intr'adeveru si fapta frumoasa a sant'iei sale pentru infrumsetiarea baserecei sale. Memoria lui va fi inserisa pre faciada acelu turnu maretiu si frumosu si prin acelu-a in anim'a credintiosiloru.

Dar' sê mai registrãmu cu placere una alta fapta frumoasa si respective una despusetiune a sant'iei sale, facuta la locul si tempulu sêu. A nume, cu mortea parocului greco-cat, d'in Beusiu, paroc'ia deveni vacante; se ande, cã pentru implerea acelu beneficiu recusera, done partite la episcopu, fia carea d'in punctulu de vedere alu candidatului sêu; parti'a nationala a fostu penton Dlu A n t a l u, era cea végsö-iana (vre-o 6—7-insi) pentru ginerele mortulu parocu. Parintele episcopu, cu tote cã era resolutu a nu denumi pre Dlu profesor Anatalu d'in caus'a consangeneitãtii ce existe intre d'insii, impleni totu-si dorint'ia partitei nationali; si asié paroc'ia de Beusiu are unu preutu cultu, nationalistu zelosu, cu esterloru si voce placuta. *)

Cor.

Turinu, octovre 1869.

Omenii cei mari, genii bine facatori apartienu omenimei. Ei lumineza populii, le areta calea vi

*) Sentim una bucuria viua, luandu actu despre aceste fapte si despusetiuni a le Sant'iei sale Parintelui Szilágyi; urmandu una asemenea cale, Sant'ia sa va fi intempnatu de iubirea toturoru Romaniloru. Dotarea mai buna a profesoriloru gimnasiului de Beusiu, introducerea desemnului, muzice, gimnastice, etc. la acelu-a-si gimnasiu, tote aceste rechiamo subsidiulu generosu alu Sant'iei Sale.

Red

ROSIORIA

De la siedint'ia publica a Societãtii Academice Romane, tienuta in 1426 septevre an curente in Bucuresci.

Noi, cari n'amu avutu fericirea sê asistemu la celebrarea memoriei orditorului istoriei Romaniloru, Georgiu Sincãiu, sentim una mangaiare viua cetindu frumosele raporturi ale diuarieloru nationali d'in Romani'a libera, cari ni descriu cu colori pline de pietate acea solemnitate nationala.

In numerulu trecutulu alu „Feder.“ publicãrãmu raportulu „Monitoriulu“; adi sperãmu a face placere onor. nostri lectori comunicandu-li in estrasu raporturile altoru dinarie. Éca ce dîce „Romanulu“:

Una mare, frumoasa si bine-facatoria serbare avura Domine'a trecuta Romanii d'in Bucuresci.

Ori cãtu de amarita, ori cãtu de sberecita de dorori, ori cãtu de ulcerata de desceptiuni si chiaru de scepticismu ar' fi fostu anim'a unui Romanu, intrandu in acea serbare, de securu ea se vindecã, si Romanulu esia fericitu, cãci esia mandru, cã este Romanu, cãci esia iubindu natiunea sa, cãci esia crediendu in ea si in destinãrile ei cele mari.

„Limba este, dupa Domnedieu, celu mai tare d'in legaminte intre popore.“ Asié dîce Edgar Quinet; . . . dar' cine mai tiene minte, ce spune acelu omu nebunu prin sciintia, nebunu prin geniu, nebunu prin credint'ia sa in marirea ginte latine? Si cãti ore sê fia Romanii, cari au cititu cele 129 de pagine, scrise cu litere de focu, prin cari acestu geniu ne a facutu cunoscuti lumei?

D'aem unu anu candu Domnulu Romaniloru presiediu societatea academica, cine mai scii cã ea s'a redeschisu in lun'a lui Augustu si cã Dominic'a trecuta inchia lucrãrile sale anuale? Au lucratu membrii acestei academice, au sapatu cu ternacopulu mintii si alu animei acesti pionieri ai natiunalitãtii romane, pentru a cautã pernele limbei, ale curatã de nomolurile atãtoru se-

nitoriului, i sustienu in luptele lor. Omenieua intréga se mandresce cu ei, dar' mai alesu are acestu dreptu natiunea ce i-a produsu. Omeru, O. atiu, Schakespeare, Dante sunt glori'a omenimei, si in specie glori'a greciloru, romaniloru, angliloru si italianiloru. Mihaiu si Uniade au apertu civilisatiunea, frangundu barbaria asiatica. Europ'a se pote falli cu ei, dar' mai multu avemu sê ne falim noi romanii. Sunt natiuni, cari in decursulu seculiloru nu potura creã genii cu cari sê se pota mandri in faci'a altoru popora. Ele se bucura de luminele reslatite de genii altoru populi, dar' recunosc n a t i o n a l i t a t e a acelor genii. Face inse esceptiune marea, generosa, eroic'a si liberal'a (???) natiune maghiara. Ungurii voru cu ori ce pretiu sê se manifeste ca p r i m u l u populu in lume. N'a fostu destulu cã Romanii si Sêrbii au datu contingentulu loru spre a ilustra pre stranepotii lui Atila, cãci adi vinu a disputã Italiei pre celu mai mare geniu alu ei. Ungurii de la „Hon“ descoperira dupa 600 de ani cã divnulu Dante a fostu de origine maghara. Candu am cetitu acésta descoperire, nu sciam ce sê facu; sê ridu de frivolitatea celoru de la „Hon“, ori sê plangu seraci'a „soiului maghiaru“ — in privint'ia geniloru de sange puru ungurescu. Am impartesitu asta cutezantia insolinte directorului „Unitãtii politice.“ Éca ce dîce acestu diariu: „Daca e in lume natiune mandra in gradulu supremu, aceea e cea maghiara. Ea pretinde cã a datu — inea pre la anulu una mie — Angliei modelulu guvernului constitutionale; trans e a t. Pretinde cã I. C o r v i n u numitu Uniade — care erã romanu, — Z i s k r a — care erã slovacu, — au fostu unguri. Pretinde cã fu unguru Zriny — croatulu, — eroulu de la Sigetu. Dîce cã limb'a dlui Adamu si a madamei Ev'a, fu cea maghiara, si cã acést'a o vorbescu angérii in ceriu. Ce pecatu cã Pin IX nu a dechiaratu limb'a maghiara ca officiosa pentru venitoriulu conciliu. Acumu fiti atenti lectori italianii, cãci avemu sê ve vorbimu despre unu lucru teribilu. Diariulu „Hon“ asicura cã Dante Alighieri erã de origine maghiara. Nici unulu d'in biografii divinulu poetu, nu au cugetatu la acésta origine, si noi trebue s'o invetiãmu de la „Hon.“ De astadi inainte Dante va fi depinsu cu cisme inpintenate, cu atila s. c. l. Amu voitu sê facemu cunoscuta italianiloru asta descoperire a eruditulu maghiaru; ce mai scii, mane voru descoperi cã fure maghiari si Petrarca, Galileu, Michelangelo, si Rafaelu? cãci e detori'a maghiariloru eruditi a demustra, cã toti genii cei mai mari cu cari se lauda adi natiunile europene, sunt progenitur'a pre cultiloru si pre umailoru Huni.“ — Maghiarii se insiela forte, daca credu cã chiaru si adi

cli de barbaria, de sclavia si de persecutãri, ca astu felu, redandu-le cursulu loru naturale, se redevina vechialu si splendidulu flaviu alu Romei orientale. S'au coboritu si in anulu acést'a pelerinii natiunalitãtii romane d'in culmea Carpatiloru loru, au revenitu in Dacia de diosu, spre a mai aduce una schintea in caminulu celu mare, una pétra pentru edificiuulu nationalu.

D. Papiu a vorbitu despre Sincãiu, despre educatiunea lui, despre viét'a lui, si despre scrierile sale. Dar' cine este acelu Sincãiu, voru dîce multi Romani, cãci putieni, forte putieni d'intre noi lu cunoscu. A fostu ciudata sortea acéstui Romanu. Nascutu la 1753, intr'unu satu d'in Transilvania, elu fu ursitu a suferi tota viét'a lui. Si de ce? Fiindu cã, in verst'a de 20 ani, si a propusu sê consacre viét'a lui unei singure idee, de care multi, forte multi d'intre noi aru ride, candu ar' vedè pe unu june care ar' adoptã-o. Elu si-a propusu „a face una caletoria lunga, de la Decesale si pana in dilele sale.“

Dar' care potere omenesca pote resiste unei asemenea caletorie?

Acéa a unui Romanu, cãtu crede in marirea natiunii sale si in destinãrile ei cele mari.

Dar' Romanii erã persecutati pre morte de Unguri si de Poloni. Acésti-a au mersu pana a serie si tipari, cã „trebue sê se sterpesca ginte a V a l a c h i l o r u.“

„Dar', dîce Edgar Quinet, istoriculu aveã sê lupte contr'a a trei si patru ginti inimice: elu trebuea sê curésca adevorulu istoricu anu cu anu, di cu di, ca pre unu campu de batalia. Elu se gasia in fasie in istoricii poloni, unguri, austriaci, muscali, musulmani; erã desfiguratu de preventiuni, de resimtieminte de ure. Erã corpulu levitalu sfasiat in bucati si impartitu la vecinii sêi.“ Nu face nimic. Junele Sincãiu iubia si credea, si atãtu fu d'ajunsu pentru a deveni unulu d'intre cei mai invetiati barbati ai Europei d'in timpii sêi, pentru a indurã totu felulu de prigoniri, insulte si intemnitãri, si a isbuti sê „innode necontentitu firulu vietiei nationale, totu d'aun'a gat'a a se rumpe, si a face pentru Romani'a ce'a ce au facutu Muratorii pentru Italia, Benedictinii pentru Fran-

voru mai potè falsificã istoria. Vai poporulu care cerca a se ornã cu pene furate! D . . .

Chiesdu, 28 sept. 1869.

Stapanii dilei nu ne lasa sê avemu nece chiaru notari dupa dorint'ia nostra. Onor. publicu lectoriu se va fi convinsu despre acésta deplorabile situatiune a nostra, d'in una corespundintia a pretiutulu diariu „Federatione“, in carea s'a desfasuratu pre scurtu câte-va de tairi de la alegerea notariulu pentru comuna Chiesdu, machinatiunile tiranice ticsute si osecutate, cu ocaziunea alegeri si dapa acéa, prin membrii curtii baronului Albertu Kemény, nu numai in contr'a sateniloru, cari voieãu sê aiba unu notariu aptu, romanu bine-sentitoriu, ci mai alesu in contr'a prentulu localu, Ionu C o s m ' a, care precum s'au spusu in corespundint'ia mentionata mai susu, fu atacatu in modiu de nopte, in casa parociale, prin gornicii inarmati ai baronului, si numai bunulu Ddieu i-a ajutatu d'au potutu scapã pre foresta d'inaintea mercenariloru, d'impreuna cu familia sa.

Dlu baronu si curtoniloru sêi nu li vine bine la socotela, cã preutul localu s'a portatu romanesce cu ocaziunea alegeriloru de deputati in S.-Ceu, si apoi la alegerea notariulu in favorea filorulu sêi sufletesci; si pentru acéa lu persecuteza necontentitu, si pre elu si pre notariulu romanu Mihaiu Brendusianu, indemnandu pre corifeii sêi sembriati, ca sê-i maltrateze, amenentiandu-i, cã „nu voru capetã lemne si pasciune nece pentru bani;“ ba nu se rusnéza a-i impintenã, ca sê fure ce voru potè de la preutu si notariu; si instigãrile reutatiose au ajunsu acolo, cã cei doi persecutati nu cutéza a ambã liberu nece chiaru pre stradele comunei.

Economulu curtii Sandru Piskolti mai alesu nu pote incapè in satu de cei doi romani, ba chiaru a dechiaratu, cã „mai bine sê piéra, de cãtu M. Brendusianu sê fungeze ca notariu in Chiesdu“, si nepotendu-lu invinovati de neactivitate, a indomnatu pre corifeii magiari d'in comitatu a propune, ca sê se emita una comisiune pentru a investigã notariatele, si a esaminã pre toti notarii, si pre cari i-va aflã neapti, sê i delature. Propunerea s'a facutu si primitu, esmitendu se propunetoriulu dlu advocatu Ludovicu Szikszay.

N'avemu nemicu in contr'a principiulu, ca sê avemu notari apti; dar' suntemu convinsi, cã investigatiunea se face numai in detrimentulu poporulu nostru si alu intereselor nostre nationali. Cunoscemu pre dlu Szikszay ca pre toti magiarii nostri, si d'acéa ne tememu de investigatiunea ce o face Dsa.

Dar' poporulu nostru se descépta, se intaresce pre di ce merge in consciint'ia intereselor sale, si, condusu de binevoitoria sa intielegintia, nu va incetã d'a se opune si a luptã contr'a tendintiloru si machinatiuniloru dumaniloru sêi seculari; elu nu desporéza, ci stã mortisiu pre langa alesulu sêu; si pana candu alesulu va lucrã romanesce in favorea intereselor nationali ale poporeni-

cia; ce'a ce lipsesce asta-di inea mai multoru natiuni orgoliose de trecutulu si viitorulu loru.“ *)

Elu avu acea potere uriasa; cãci iubirea lu-faceã sê presimtia cã elu va face acele lucrãri ce, dîce d. Quinet, „nu s'aru potè intreprinde si sfersã d'unu omu, fãra unu scopu alu prevedintiei in privint'ia poporulu, pentru care ele fure intreprinse.“

Sincãiu adunã materialulu si scrie trep'dieci de volume! „Ce s'a facutu, adauge d. Quinet, acã immensa colectiune? Ce mana a sustrasu-o de la sãri ce ochiu? Cine este acelu care are interesu ca comora unei ginte de omeni sê fia perduta pentru istoria, adica pentru civilisatiune?“

Cine? Acei cari au disu inca d'in secululu alu 15-lea si dîce mereu, cã „trebue sê se sterpesca ginte a Valachiloru.“

Acei cari, censurandu operele lui Sincãiu, au scriu: „Opus igne, autor patibulo dignus.“

„Lucrarea merita foculu si autorele spendiuratorea.“ Junele Sincãiu intreprinse inca d'in verst'a de 20 de ani acea uriasa caletoria.

Barbatulu Sincãiu, indurã tote persecutãrile, fãra sioval unu singuru momentu in credint'ia sa.

Si betranulu Sincãiu, silitu de persecutatorii sêi a ambã d'in locu in locu, si adese a se ascunde, caletoria pre josu cu toiaugulu in mana si portandu in spate-i desagii, cari contineãu tota lucrarea lui, vietia trecuta a unei natiuni intregi, si viitoriele ei destinãri.

— „Pentru ce porti atat'a sarcina, in spate,“ i dîceãu cei cari lu vedeãu garbovitulu suptu acea povora. Si elu le respundeã cu seninetatea ce dã credint'ia:

— „Acostu-a este fétulu meu. Deca nu mi-a fostu rusine a-lu face, pentru ce sô-mi fia rusine a-lu portã?“

Si ce invetamentu ne mai dã inca prevedint'ia, geniulu Romaniei, cumu dîce d. E. Quinet?

Sincãiu persecutatu si traiesce viét'a intréga fugindu d'in satu in satu, si portandu fétulu animei lui in spina-re; Sincãiu crede si merge nainte cu taria.

Sincãiu voiesce a publicã una parte d'in scrierea

*) Edgar Quinet; „Romanii.“

loru sîi, pote fi siguru, d'insii lu voru sustienè si spri-
gini.

Nu potu sè nu spunu aci, cã cu ocaziunea alegerei
de notariu, meritatu nostru barbatu dlu G. Popu de
Basesci, informatu despre ilegalitãtè si intrigele straine,
a venitu d'in departare de 4 mile, spre a veghiã asupr'a
cursului lucrurilor; si se crede, cã dca n'ar' fi
fostu de facia, s'aru fi intemplatù pote chiaru si versare
de sange. Asemenea a venitu si Dlu parocu d'in Dersid'a
cu poporeni sîi, pre care pentru sentiulu sèu celu bunu na-
tionalu, curtea baronèscã l'a trasu in anulu trecutù in
aintea tribunalului, pentrucã, facendu-si detorintia de
romanu si preutu facia cu poporeni sîi, dupa conceptele
baronilor si ale magiarilor nostri, elu a agitat!*)

Se intielege, cã curtenii baronului au inventatu mo-
tive meschine, in cãtu preutul pomenitu fu judecatulu
1/2 anu de inchisore d'in simpl'a cauza scornita cu mai
multa reutate de cãtu dibacia, cã acusatulu aru fi indem-
natu pre poporeni sîi a nu admite transportarea cãrti-
loru catastrale d'in Dersid'a la Chiesdu pentru a fi intro-
buintiate acolo de ore-careã comisiune, in ce-va cestiune
urbariale. Pana candu atãte-a ilegalitãti, persecutãri,
pentru cã suntemu si vremu sè remanemu Romani?!
Dar' tote au culme si ouuna: ast'ane mai mangaiã. †

De la diet'a Bucovinei.

ADAUSU

la ordinea de casa a dietei in ducatul Bucovinei refe-
ritoriu la limb'a tratariloru

(propusu de parintele A n d r i e v i c i u)

§. 1. Fie-careã d'in cele trei limbe indatenate in
Bucovin'a, adeca limb'a romanèscã, rusèscã si nemtèscã
(germana) pote sè fi aplicata in tratãrile dietale.

Remane asiè-dara in voi'a ablegatiloru, in veri
careã d'in aceste limbe a face vorba in consultãri, a as-
terne propuneru, a indreptã interpelatiuni cãtra comisa-
riulu regimului si a face reporturi in numele comite-
teloru.

In careã limba s'a vorbitu, se copieza vorbele in
protocolele stenografice.

§. 2. Propunerile facute de ablegati, atãtu in comi-
tete, caroru-a sunt predate, cãtu si in casa, se supunu
spre deliberare si conclusu in acea limba, in careã sunt
aduse.

Propusele regimului, care se ascèpta in tote trei
limbele indatenate in tiera, predandu-se comiteteloru alese,
se va decide in fie-care data prin unu conclusu alu casei,
in careã limba sunt ele de atrasu spre consultare pre-
alabila in comitetu si spre deliberare si conclusu plenariu
in casa.

*) Ati auditu, Romaniloru? Dèca ve impleniti cea
mai sacra detorintia, voi sunteti agitatori, voi sunteti tra-
si la judecata ca nisce delinquenti, criminali etc. Pana
candù, o! prevedintia?! R e d.

sa; una parte mai mica, fia chiaru in limb'a latina. Cen-
sur'a raspunde cã „oper'a merita foculu si autorele spen-
diuratorea.“ Sîncãiu nu siovaesce, si-si urmèza calea.

Ur'a triumfã si d'incolo de morminte.

Sîncãiu more la 1816, si pana la 1866 nu se sciea
unde a moritu, cumu a moritu si unde suntu osemintele
sale. Daru ce altu castigara inimicii Romaniloru, prin
acèsta infernala persecutare, de cãtu a se demascã in fa-
cia lumii? Geniulu Romaniei ne conduse la satulu Sin-
cãiu, in nordulu Ungariei si ne arètã loculu unde repausa
osemintele lui Sîncãiu. Stati, oseminte sante, mai stati
inca acolo, cã-ci in curendu suflarea ta, invetiamintele
tale, o Sîncãiu! ne voru face demni d'a le luã si a-le
aduce in centrulu Romaniei!

Censur'a austro-magiara nu lasã pre Sîncãiu sè pub-
lice operele sale. Mai multu inca: ele s'afunda tote si abiè
la 1853 se gasesce si se publica una mica parte, de cã-
tra fostulu Domnu alu Moldovei Grigorie Ghica. Una
suta ani deplini trecura, ne spune d. Papiu Ilarianu, de
la nascerea lui Sîncãiu si pana la publicarea acestei miche
pãrti a operei sale. Si cele alte nu scimu inca unde suntu
inmormentate. Fii inse linistitu, sufletu santu alu mar-
telui si adeveratulu Romanu. Persecutãrile ce ai induratu
ne arètã si ne voru arètã care este calea prin care se
deschide mormentulu in care strainii inimici ascundu na-
tionalitãtè. Fii linistitu, cã-ci partea operei tale, gasita si
publicata peste una suta ani de la nascerea ta, ne face
pre d'o parte sè ne incredintãm, cã neci unu seclu de
persecutare nu pote opri lumin'a d'a se reversã, vietia
d'a tiesni, dreptatea d'a triumfã; er' pre d'alt'a, ce'a ce
invetãm, d'in ce'a ce avemu de la tine, ne va pune
in curendu in stare sè gasimu multulu ce ne mai lipsece,
si sè fimu in stare sè te audimu, sè te intielegemu si sè
te urmãm, sufletu santu alu ginteii latine d'in Oriente!

Si cumu aru potè fi intr'altfelu, candu d'in verfulu
Carpatiloru Cichindèlu ne-a spusu cã, indata ce ne vomu
desceptã si ne vomu cunosce pre noi insi-ne, vomu do-
vedi lumii cã, „ginte mai alèsa nu va mai fi pre pamen-
tu inaintea nostra?“ Si ne vomu desceptã, vomu intie-
lege, vomu face cumu se cuvine, cã-ci scimu, cã Cichin-
dèlu a moritu otravitu de cãtra Austro-Maghiari.

Testulu propuneriloru si alu propuselor, carele s'a
luatu de basa la consultare si conclusu, este singuru tes-
tulu autenticiu alu legiloru respective.

§. 2. In protocoalele siedintieloru, care se potu com-
pune in fie-careã d'in cele trei limbe, se conscriu conclu-
sele casei in testulu, in carele acestea s'au facutu.

De la compunerea protocoaleloru inse in un'a scu
al'a d'in cele trei limbe indatenate in tiera se pote face
abatere, daca nu se pretinde acèst'a celu putienu de optu
membri ai casei.

§. 4. Petitiuni cãtra dieta se primescu in fie-careã
d'in cele trei limbe indatenate in tiera, ele se tratèza si
se resolyu in limb'a incursei. (Albin'a.)

Epistol'a generalului carmelitiloru desculti adresata
la scrisoreã parintelui Hyacinthe d'in 20. septemvre

„R o m'a, 26. sept. 1869.

„Reverende Parinte,

„Numai ieri, 25 septemvre, primii epistol'a Dtale cu
datulu 20 a lunei curente. Ti-vei imaginã fara greutate
pana la ce gradu m'a intristatu si cu cãta amaretiune mi-a
implutu sufletulu. Am fostu de parte de a crede, cã DTa
vei sè cadì atãtu de afundu. Dreptu ace'a anim'a mea
sangereza de dorere si cuprinsu de una compatimire im-
monsa pentru DTa, mi-inaltiu rogatiunile mele umilite
cãtra Domnedieu ca sè te lumineze, sè te ierte si sè te
scota cãtu mai curendu d'in deplorabil'a si fatal'a cale,
pre careã ai alunecatù.

„Este adeveratu, reverende Parinte, cã de cinci ani
in coce, in butulu opiniiloru mele personali, preste totu
contrarie cu ale DTale a supr'a mai multoru cestiuni re-
ligiose, precum ti-am spusu-o mai de multe ori; in butu-
lu suaturiloru ce tile-am datu mai de multe ori cu pri-
vire la predicatiunile DTale, la cari, luandu afara tem-
pulu petrecerei DTale d'in postu la Rom'a, nu ai fostu
prè cu multa atentiune, pana ce nu ai esitu cu tota re-
solutiunea d'entre marginile ce prudintia crestina le im-
pune unui preutu si mai cu sèma unui religiosu, eu ti-am
pastratu totu-de-un'a sentiminte de stima si amectia si
te am incuragiatu in predicatiunile DTale. — Inse daca
acèst'a este adeveratu, este adeveratu si ace'a, cã d'in
momentulu candu am observatu cã incepi a trece preste
aceste limite, am trebuitu sè incepu si eu, d'in partea
mea, de a-ti esprime temerile mele si de a-ti manifestã
nemuliumirea mea.

„Trebue sè-ti aduci a minte, reverende Parinte, cã
ti-am facutu cunoscutu tote aceste in anulu d'in urma,
cãtra luna lui octovre, in caletoria mea prin Franci'a cu
ocaziunea epistolei ce o adresasesi unui clubu d'in Parisu;
Te-am incunoscintiatu atunci, cãta neplacere mi-a casiu-
natu acea epistola.

„Epistolele DTale, publicate in Itali'a, inca mi-au
casiunatu una mare neplacere si ti-au atrasu remonstrati-
uni si observatiuni d'in partea mea, cu ocaziunea ulti-
mei caletorie a DTale la Rom'a.

Si cine s'aru mai indoui, cã nu pote peri natiunea
romana d'in Oriente, far'a cadè in sclavia tota gintea la-
tina, candu istoriculu unguru Kóváry spune ginteii latine
d'in occidento, cã la 1789 „revolutiunea franceza nu gasi
simpatia de cãtu numai la Romanii d'in Transilvani'a.“

Juni Romani d'in Paris, voi trebue s'auditi mai bine
acèsta marturie a Magiariloru! Pentru voi, negresitu,
l'a amintitu d. Papiu Ilarianu, cã-ci voi numai poteti si
trebue sè poteti face cunoscutu Franciei acestu adeveru.
atãtu de insemnatu pentru voi dar' si pentru dins'a. Voi
si numai voi veti avè puterea d'a face s'audia si sè intie-
lèga Franci'a acèsta mare marturie a inimiciloru nostri
seculari, cã-ci voi sunteti juni, si adeverulu si vietia prin
juni mai cu sèma se propaga. Mai spuneti-i inca cã d.
Baritiu, in responsulu sèu, a doveditu cã Romanii si nu-
mai Romanii au intielesu si au responsu „la a dou'a pro-
clamare a dreptului omului.“ facuta de Franci'a in 1848.

Mai spuneti inca fratiloru nostri d'in Galia, cã Sin-
cãiu ne spune si Papiu ne amintesce, cã Romanii si nu-
mai Romanii de la Carpati cutezara a dice lui Leopoldu
alu Austro Ungariei la 1791, cã ei ceru „drepturile pure
si simple ale omului si ale cetatiènilui.“

Spuneti inca, totu voi si numai voi, fratiloru nostri
d'in Galia si mai cu sèma celoru d'in Itali'a, c'a sositu
timpulu sè cugete si sè gasesca ce cautã — legiunile romane
la Dunare. Spuneti Italiei sè se descepte si sè védia cã,
numai candu erã tare in Oriente, prosperã si cã se per-
dù, indata ce perdù firulu lui Traianu.

Spuneti si unoru-a si altoru-a, cã reu va fi de noi,
dar' rêu forte si de d'insii, si mai cu sèma de Italiani,
de nu voru reprinde indata acelu firu, atãtu de bine
prinsu de republicele Italiei si atãtu de bine reprinsu si
demonstratu de nemuritorele Sîncãiu. Eca ce le dice elu,
si loru si noue:

„Cu luarea Tierigradului s'a stinsu cu totulu impa-
rafi'a stramosiloru nostri, cari ei cu mai multa drep-
tate au castigatu-o pre sèma nostra ca pre a unoru nepoti.“

D. Papiu, scãrbitu preste mesura de atãte-a suferin-
tie, trecute si presinte, a scosu unu strigatu de dorere
forte mare. „Cãti Romani, díse elu, sunt asta-di, carii nu
potu sè privèscã macaru la inaltimèa acestei idee!“

„In fine, presinti'a si mai virtosu discursulu DTale
la Lig'a de pace pusera culme aprehsiuniloru si dorerei
mele si me silira a-ti scrie epistol'a d'in 22 iuliu trecutù,
prin careã ti-am ordonatu formalmente, ca sè nu mai ti-
paresci in venitoriu neci una epistola, neci unu discursu,
sè nu mai tieni euventãri afara de basereca, sè te re-
tieni de a te infacisã in Camere, de a luã parte la
Lig'a de pace sèu la ori-ce alta reuniune, alu careia-
scopu nu ar' fi esclusivu catolicu si religiosu.

„Prohibitiunea mea, precum vedi, n'a fostu indreptata
nece decãtu contr'a predicatiuniloru DTale in catedr'a
sacra. D'in contra eu am doritu, ca sè-ti consacrezì ta-
lentulu si elocintia DTale cu totulu si singuru numai
acestei catedre a adeverului.

„Dreptu ace'a, cu una surprindere dorerosã am ce-
titu in epistol'a DTale cã: *Cu una gura falsificata prin po-
runca sèu amutita prin silentiu nu ai potè sè te sui in ca-
tedr'a baserecei Notre-Dame.*

„Trebue sè scii, reverende Parinte, cã eu nu te am
opritu nece-o-data de-a predicã, cã nu ti-am datu ne-
ce-o-data vre-o porunca, nece nu ti-am impusu vre-o
restrictiune cu privire la predicatiunile DTale. Eu
mi-am permis numai de a-ti dà cãte-va suaturi, de a-ti
adresã cãte-va observatiuni, a nune cu privire la confe-
rintiele DTale d'in urma, conformu dreptului si detorintiei
mele de superioru. Deci, cãtu pentru predicatiunile DTale,
fia in Parisu, fia aiurea, DTa ai fostu totu atãtu de
liberu ca-si in anii precedentii, inainte de epistol'a mea
d'in 22 iuliu trecutù, si daca ai renunciatu de a pasì pre
catedr'a baserecei Notre-Dame d'in Parisu, acèst'a ai fa-
cutu-o cu voi'a deplina a DTale, si nu in puterea dispu-
setiuniloru ce le am luatu fatia cu Dta.

„Epistol'a Dtale d'in 20 l. c. mi-ancia, cã te de-
partezi d'in conventulu nostru de la Parisu. Diurnalele si
epistolele particulare me informeza intr'adeveru, cã ai fi
parasitu conventulu si ai fi aruncatu vestmentulu religiosu
fãra de vre-o autorizatiune baserecesca. Daca d'in nenor-
ocire fapt'a ar' fi adeverata te-asiu face atentu, reve-
rende Parinte, sè nu uitì, cã monaculu care parascesce
conventulu si vestmentulu Ordului sèu fãra una permis-
siune regularia a autoritatii competinti, este consideratu
de apostatu, cade, prin urmare, sub pedeps'a canonica menti-
nata in cap. *Periculosu.*

„Acèsta pedepsa este, precum scii, escomunicatiunea
magiore *L a t a e S e n t e n t i a e*, si, conformu consti-
tutiuniloru nostre, confirmate prin Santulu Scaunu, Part.
3. cap. 35, Nr. 12, acei-a, cari esu d'in congregatiune
fãra autorizatiune, cadu in escomunicatiunea magiore
i p s o f a c t o si in not'a de infamia, *Qui a congregatio-
ne recedunt, praeter apostasiam, ipso facto excommunica-
tionem et infamiae notam incurrunt.*

„Ca superioru alu DTale, si pentru a me supune
prescriptiuniloru decretelor apostolice cari mi demanda
a intrebuintia chiaru si censur'a pentru a te readuce in
sinulu Ordului pre care l'ai parasitu atatu de deplorabilu,
me vedu silitu a-ti ordonã ca sè reintri in conventulu de
Parisu, ce l'ai parasitu, in terminu de die ce díle

Asiè este pentru noi, cã-ci asiè este si pentru
Franci'a si pentru Itali'a. Asiè este, cã-ci firulu lui Tra-
ianu a fostu perdutu de Itali'a, si d'acèa in sclavia zacù
pan'acum. Dar' Itali'a si Franci'a trebue sè reie firulu,
cã-ci nu ele mai potu voi sè mai recadia in sclavia! Dar'
Romania a regasitu firulu; i l'a redatu nemuritorulu Sin-
cãiu. Domnulu Papiu Ilarianu a dtsu:

„Spiritulu teu fia in midiloculu nostru!“

Juni Romani, asiè e cã este in midiloculu vostru
acelu spiritu? Da, asiè este, si d'acèa veti dice, impreu-
na cu Papiu Ilarianu, si in curendu veti face sè dica cu
voi Franci'a si Itali'a:

„O, geni nemuritoru alu lui Sîncãiu! Tu care, inca
inainte de inceputulu acestui seclu, ai strigatu, c'o voce
potinte, ce resuna in eternu in Carpati si la Dunare, in
Balcanu si in Pindu: — Fii ai lui Traianu, acèst'a e Da-
cia; d'in naufragiulu seculiloru ea pentru voi a scapatu;
lumin'a, puterea resaritului, voi sunteti.

„Èca documentele originei, titlulu nationalitatii vo-
stre; èca temelulu dreptului si alu viitorului vostru!

„Sementia neperitoria a latinitatii, in noi tu ai rein-
viatu, tu ai facutu a se recunosce fratii d'in departare ce
de multu si-uitasera unii de altii!“

Eca ce dice Traianu:

Amenduoi (Papiu si Baritiu) au vorbitu despre Sin-
cãiu: sublimulu Prometeu alu nemului romanescu, sufe-
rindu de buna-voia tota furi'a unui martiriu de o vietia in-
trega, fiindu-cã indreznise nenorocitul a rapi pentru fratii
sèi, in midiu-loculu caleiloru nationalitatii nostre, fulgerulu
lui Jouie: istoria romanismului!..

A descrie inspirat'a elocintia a ambiloru oratori in
acèsta di de lumina, furata d'in atmosfer'a negurosa a actua-
litãtii, aru fi a cantari cu o mana grosolana nemarginitulu
entusiasmu alu ascultatoriloru: preste potintia!

Lacrimi de indiosiare curgeãu pre feciele Romani-
loru: umbr'a divinului cersitoru, cu desagii pre umeru, cu
cronieã in sacu, cu o natiune intr'o carpa, ratociã printre
noi, stralucindu-i sdrentiele, ca tunic'a lui Cristu pre mun-
tele Taborului!

VARIETATI.

de la primirea prezentei epistole, facându-te atent că, dacă nu te ai supune acestei descripțiuni în terminul fissatu aci, vei fi despoiatu în modu canonicu de tote ofi-ciele cu cari esti investitu în Ordulu Carmelitoru desculti și ti vei continuâ viciu'a sub pedeps'a censurorlor statorite prin dreptulu comunu și prin constituțiunile nostre.

„O de ai auzi, reverende Parinte, vocea nostra si strigatulu conștiinței DTale! O de te-ai reculege numai decatu si cu tota serioșitatea, ca sê vedi abisulu incare ai caditu si, prin una resoluțiune eroica, sê te scoli cu generositate, sê indreptezi scandalulu mare ce l'ai casinat, si prin acêst'a sê mangai baserec'a, maic'a DTale, pre carea atât'a o superasi! Aceste sunt dorintiele cele mai adeverate si mai ardinte a le animei mele; acêst'a e ce fratii desolati ai DTale si eu, Parintele DTale, ceremu cu tota caldur'a animelor nostre de la Domnedieu a-totu-poterniculu, de la Domnedieu atâtu de abundantu in indurare si bunetate.

Frate *Dominicu de S. Iosefu*
prepusu generalu alu Carmelitoru
desculti.

Apelu

câtra invetiatorii gr. res. d'in provinci'a Metropolitana romana.*)

Esemple de tota diu'a ne îndemna si imperativu ne provoca a ne uni în eugete si în simțiri. D'in tote părțile lumei resuna vocea inaintării si prosperarei. Se afla constatat pre deplinu, că calca cea mai sigura si salutaria, ce duce la ajungerea acêstui scopu, e intrunirea sociala pre terenulu intelectualu, moralu si materialu.

Vocea inaintării ne provoca si pre noi, fratiloru colegi! spre insocire. Devis'a nostra inca nu pote fi alt'a, de câtu a infintiâ intruniri, în cari cu poteri unite sê delaturâmu neajunsurile si scaderile nostre de o parte, era de alta parte sê ne perfectinâmu pre carier'a invetiatorêscă, si sê ne redicâmu la acea culme a culturai, care a o posiede cu totu dreptulu se pretinde de la noi, si care invetiatorii altoru popore culte dejâ au si ajuns'o.

Trebuie sê ne îndemne la insocire chiaru starea nostra misera materiala, spre asigurarea existinței pre venitoriu.

Aceste tote se voru ajunge prin intrunirea în reu-niuni invetiatoresci tractuale si provincioale.

Reuniunile aceste ale invetiatoriloru d'in unu tractu scolasicu voru avê de scopu principalu: convenirea invetiatoriloru tractuali în periode semestrale, pentru a se califică si perfectinâ pre carier'a invetiatorêscă prin ținerea de discursuri si disertatiuni, spre exemplu: despre agricultura, gradinaritu, pomologia, metodu scolare etc.; mai departe se voru întemeiâ biblioteca d'in opere aparute pre terenulu scolasticu, pedagogicu, d'in opere istorice, științifice si d'in alte opere literarie, prin a caroru-a lectura fie-care invetiatoriu sê-si pota latî științele sale si sê se pota perfectinâ si mai departe; în fine prin asemene reuniuni se va potè realizâ si dorint'i'a acea mare d'a ni asigurâ existința nostra pre venitoriu prin infintiarea de unu fondu ajutatoriu alu invetiatoriloru.

Tote reuniunile tractuale aru fi a se intruni în fie care anu scolasicu într'o adunare generala a invetiatoriloru d'in provinci'a nostra romana Metropolitana, — unde descoperindu-si fie care invetiatoriu parerea sa individuala despre metodu scolare si impartasindu-si esperintiele sale facute pre carier'a invetiatorêscă, — le amuluâ la desbatere, ne amu sill a delaturâ scaderile ivite în un'a sêu alta privintia, — si prin contielegere comuna a statoru unu metodu câtu se pote de practiculu si corespunditoriu cerintielorlu timpului, ca si pre acêsta cale sê potemu implini detorintiele impuse unui invetiatoriu, si sê ni inlesnimu si misiunea cea grea incredintiata noe pentru care suntemu responsabili atâtu inaintea lui Ddieu câtu si inaintea lumei.

E de prisosu sê mai amintescu si alte argumente, cari ni impun detorint'i'a de a ne intruni în reuniuni, pentru că presupunemu, că fratele vostre le sciti, credu că si consimțiti necesitatea întemeierii de atari reuniuni.

Provoc aci numai la Reuniunile d'in dieces'a Caransiebesiului, precum d'in tractulu Dobrei si alu Lipovei. — Me marginescu d'ara a ve face atenti numai la vocea timpului, ce ne provoca la insociri.

Se infintiâmu d'ara reuniuni invetiatoresci spre perfectinavea nostra intielectuala si morala si spre asigurarea existinței nostre materiale. Si inchiâmu cu firm'a convingere că acêstu apelu nu va resunâ în pustia, ci va produce una emulatiune intru infintiarea de reuniuni invetiatoresci. Asiê sê fie!

D o b r a în 28 augustu 1869.

Petru Fogarasiu, m. p. Alessiu Nemesiu, m. p.
conducatoriu conferintielorlu si secretariulu
d'inte alu reun. inv. reuniunei.
d'in tractulu Dobrei

*) Rogâmu si pre cele-lalte oo. foie romane sê binevoiesc'a a publicâ acêstu apelu în colonele lor.

* (A propianduse conciliulu ecumenicu) nu va fi fără interesu a cunoșce urmatoriele date statistice: Prelatur'a catolica, cu pap'a în frunte, constă d'in cardinali, patriarci, metropoliți si episcopi. — Dupa prescriesele eclesiasteco numerulu cardinaliloru ar'trebuî sê fia 70, în presinte inse nu sunt mai multi de 59. Celu mai batranu între ei e unu ispaniolu, parintele Cirilu, care e de 99 de ani; celu mai teneru e principele Lucianu Bonaparte, de 42 de ani. Patru d'entre cardinali sunt mai betrani de 80, 13 mai betrani de 70, si 25 mai betrani de 60, 10 mai betrani de 50, 5 mai betrani de 40 de ani. Numerulu episcopiloru e 747 (fâra cei 234 episcopi în partibus infidelium.) În Rom'a le place a crede că d'entre episcopi voru merge la conciliu 700, si fiindcă totu episcopulu va avê inca langa sine unu preutu si unu teologu, ca secretari, se crede că numerulu preutilorlu, cari voru caletori la Rom'a, se va sui la 3000.

** (O moru eumplitu) s'au seversitu în comun'a Pantin langa Parisu. Una familia întreaga, constatoria d'in 7 membri (5 prunci, tata si mama) fure asasinati într'una nopte. 6 d'in cadavre, prunci cu mam'a, s'au aflatu astrucate pre unu campu aproape de Parisu. Anume unulu esîndu într'una demanția la lucrurile sale campestre, observâ pre drumu picuri de sange, si urmandu picurii, elu ajunse la nisce movile prospete, între giele unei a vedîu una maneca de vestmentu, prinse de ea, si scoase man'a unui copilu micu; scrutandu mai afundu, aflâ copilulu macelaritu; alergâ indatu în cetate spre a da de scire magistratulu; acêstu-a esmise investigatiune, si în presinti'a unei multimi de poporu, se despropara de ici de cole tote siese cadavrele, si se transportara la Parisu, unde fure espuse visitei publice. La inceputu se credeâ, că dora capulu familiei esecutâ acêsta privesc ingroștoria, mai tardiu însă se descoperi scaderulu lui Kinck parintele familiei. Cercetarea curge. Suspitiunea cadîu asup'r'a cutarui june cu numele Traupmann. Impregiurările vorbescu contr'a lui. — Inim'a omului semțitoriu se infiora numai la cetirea descrierei, d'ara apoi la vederea acêstui tristu si sangerosu spectacolu. Educatiunea rea, moravurile si societătiele blastamate: d'acêste parintii sê ferêscă pre prunci lor, invetiandu-i sê fia omeni de omenia.

** (Ministrulu Eötvös) visitâ gimnasiulu romanu d'in Brasieu. „Primulu objectu — dîce corespundintele unui dinariu — ce l'a dieritu Escel. sa intrandu în sal'a cea mare a gimnasiului, fu tabloulu celu maretiu d'in fundulu salei, portretulu lui Mihaiu Eroulu. La vederea lui Escel. sa se opri trasarindu. Impresiunea ce facu asta întemplantare în multimea ce asistâ, a fostu forte poetica. Numai doue mîce impregiurări l'aru fi superandu (pre Dlu baronu): un'a, că gimnasiulu nu e ungurescu, si a dou'a, că nece nu voiesce sê fia ungurescu.“

Sciri electrice.

G r a t z, 4 oct. a S'a presintatu diefei una petitiune în caus'a unirei totororlu sloveniloru si pentru întroducerea limbei slovene în scole si ofi-cie.

M a d r i d u, 4 oct. Bande republicane esistu în ca în provinciile Cataloni'a, Andalusi'a si Gatic'i'a. Primarii cetâtii Orense s'au arestatu. Cortesii voru yotâ adi pentru suspenderea voluntariloru.

C o p e n h a g a, 4 oct. Adi cu ocașiunea deschi-derei dietei, regele a dîsu: Noi, ca-sî cei d'in Schleswigu nordicu, credemu, că ne vomu uni cu ei, danesi cu danesi, cari vreu sê fia danesi. Guvernulu prusescu n'au aflatu în raportele actuali, destula ocașiune pentru a suscepe de nou pertractările incepute. Convingerea nostra, în privint'i'a intereselorlu juste si bine intielese, este firma, si credemu, că si în Prusi'a va domni una asemene opiniune, care va mediu-loei impacatiunea chiamata a consolidâ raportele amicali între Dani'a si Prusi'a.

L a i b a e h, 4. oct. Comisiunea de constituțiune au propusu, ca procesele verb. ale dietei sê se compuna în ambe limbele (nemtiêscă si slovena.)

C o n s t a n t i n o p o l e, 4. oct. Banc'a de Hirsch castigâ concessiunea pentru construirea linielor ferate, depunendu una cautiune de 5 milione.

B e r o l i n u, 6 oct. Adi s'a deschisu diet'a. Cuventulu de tron constata, că relatiunile finantielorlu statulu pre langa tote ascurările în privint'i'a sustinerei pâcii, nu sunt mai favorabile; si că pre langa tote reducêrile posibile, facute în bugetulu anului 1870 nu s'a potutu restituî ecuilibrulu între pereceptiuni si erogatiuni; deci guvernulu e silitu a recurge la urcarea contribuțiunei.

Cuventulu de tronu mentiunêza proiectele regimu-

lui, cari se voru presintâ dietei; si anume celu pentru organizarea districtelor. Constata mai departe, că nisiintiele guvernului pentru sustinerea pâcii si a bunelor raporte cu poteriile straine a avutu rezultate imbucuratorie, si că guvernulu urmandu si în venitoru totu acea politica, va obtienê rezultate totu atâtu de favoritorie pentru sustinerea relatiuniloru pacifice si amicabile cu poteriile straine, pentru dezvoltarea comericiului, pentru scutirea respectului si independentiei Germaniei.

M u n i c h, 6 oct. În siediint'i'a de adi a camerei s'a cetitu unu ordinu regescu, prin care se disolve camera. Se dîce, că alegerile noue se voru ordina câtu de curendu.

B e r o l i n u, 6. oct. Baronulu Reudel va caletori adi la Vien'a ca sê îde parte în suit'a principelui de corona. Usedom n'a primitu invitarea principelui de corona ca sê-lu petreca în resaritu.

P a r i s, 6. oct. Carolu, principele Romaniei a sositu aici; adi d'upa amedia di va avê primire la imperatulu în St. Cloud.

B e r o l i n u, 6. oct. Diuariulu „Prov. Corr.“ serie: Caletori'a principelui de corona la Vien'a pretotindene a fostu privita de unu pasiu ponderosu, si cu dreptu cuventu, d'in caus'a, că ambele guverne dau mare importantia dovediloru de a reinnoi relatiunile amicabile; si intru adevuru, visit'a principelui s'a esplicatu în acêstu intielesu în Berolinu si în spiretulu acêst'a a s'a primitu si salutatu si d'in partea imperatului Austriei.

V i e n a, 7 oct. Principele de corona prusescu sositu aici eri la 9 ore 20 minute sêr'a; fu primitu prin imperatulu si prin capii autoritatiloru civili si militari. Imperatulu merse inaintea principelui, candu acêstu a sositu cu trenulu; imperatulu si principele s'au salutatu cu cordialitate. Band'a militara esecutâ imnulu prusescu. Majestatea Sa erâ îmbracatu în uniformu de colonelu prusescu, era principele de corona în uniformulu regimentulu austriacu care porta numele principelui. Dupa revist'a batalionulu de parada, caretele de curte dusera pre imperatu si pre principe cu suitele lor la curtea imperatêscă.

M a d r i d u, 6 oct. Cortesulu au votatu cu unanimitate suspenderea libertatiloru constituionali. Republicanii n'au fostu de facia.

Burs'a de Vien'a de la 6. oct.

5% metall.	59.70	Londra	122.90
Imprum. nat.	68.80	Argintu	120.15
Sorti d'in 1860	93.—	Galbenu	5.83
Act. de banca	717.	Napoleond'or	9.80—83
Act. inst. cred.	257.50		

Anunciu bibliograficu.

VOCABULARIU

Italiano-Romanu, Franceso-Romanu

si

Romano-Italiano-Francesu.

Cu trei tractate gramaticale si cu adaugerea numelorlu proprie celorlu mai principale.

Prelucratu de

U. L. Froho.

Profesoru la gimnasiulu Carolu I. în Brail'a.

Tota oper'a, formandu trei volume mari, va aparê în 8° mare, cu litere compacte, în 10 fascicle sêu aproape, cuprindiendu fie-care fasciculu câte 10 cole.

 A esitu de sub tipariu volumulu I, adeca partea italiano-romana, primulu opu lessicograficu pentru limb'a italiana în limb'a romana. Acêstu volumu cuprinde patru fascicle, d'entre cari ultimulu are 12 cole.

Se pote procurâ de la Librari'a „Aigner et Rautmann“ (Pest'a, Waitznergasse, Hôtel Nation.)

Pretiuulu pentru Austri'a fără portu 8 fl. 40 cr. val. austr. În Romani'a se pote cascigâ de la autoru (Brail'a, Strad'a Masinelorlu Nr. 4) cu pretiuulu de 21 lei noui portulu necomputatu.

Proprietariu si editoriu: **Alesandru Romanu.**
Redactoru respunditoriu interim.: **Ionu Porutiu.**